

2026-2028 թթ. պետական ՄԺԾԾ և ՀՀ 2026թ. պետական բյուջեի նախագծերի մշակման բյուջեարային հայտերի կազմման և ներկայացման մեթոդական ցուցումներ

2026-2028 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԺԾԾ ԵՎ 2026 ԹՎԱԿԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՅՏ

**2026-2028 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԱՅԻՆ
ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ՀՀ 2026 ԹՎԱԿԱՆԻ
ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՅՏ**

Պետական մարմինը՝

Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով

**Հայտի հաստատման
ամսաթիվը՝**

03.03.2025

1. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ԹԻՐԱՆՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

2026-2028 թվականների պետական ՄԺԾԾ և 2026 թվականի պետական բյուջեի (այսուհետ՝ Նախագիծ) միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) նպատակն է կոռուպցիայի կանխարգելման և բարեվարքության միասնական համակարգի արդյունավետ կիրառման ապահովումը:

Նախագիծը բխում է ՀՀ կառավարության 2021 թվականի օգոստոսի 18-ի N 1363 - Ա որոշմամբ հաստատված ՀՀ կառավարության 2021-2026 թվականների ծրագրից (տես «Իրավունք և արդարադատություն» 5-րդ բաժնի, 5.5 ենթակետի «Կոռուպցիայի դեմ պայքար»), ՀՀ Կառավարության 22 դեկտեմբերի 2022 թվականի N 2117 – Լ որոշմամբ սահմանված Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագրից (տես Արդարադատության նախարարություն, նպատակ 16 Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ռազմավարության իրագործում), ՀՀ կառավարության 2022 թվականի հուլիսի 21-ի N 1133 - Լ որոշմամբ հաստատված Հայաստանի Հանրապետության դատական և իրավական բարեփոխումների 2022-2026 թվականների ռազմավարությունից և դրանից բխող գործողությունների ծրագրից (տես Հայաստանի Հանրապետության դատական և իրավական բարեփոխումների 2022-2026 թվականների ռազմավարություն, Քննչական մարմինների համակարգի բարեփոխում վերնագրի ներքո, գործողությունների ծրագիր՝ նպատակ 5. Քրեաիրավական ոլորտի բարեփոխումներ), հիմնված է «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» ՀՀ օրենքի, «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի, «Դատական օրենսգիրք» ՀՀ Սահմանադրական օրենքի, «Կուսակցությունների մասին» ՀՀ Սահմանադրական օրենքի, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի, «Հակակոռուպցիոն կոմիտեի մասին» ՀՀ օրենքի, «ՀՀ քննչական կոմիտեի մասին» ՀՀ օրենքի ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պարտավորություններից, մասնավորապես՝ ՀՀ Կառավարության և Համաշխարհային բանկի «Ջարգացման քաղաքականության գործառնություն» («DPO») բյուջետային աջակցության (Կանաչ, դիմակայուն և ներառական զարգացման քաղաքականության գործառնության համար, Հենայուն 3. Հանրային հատվածի կառավարման և արդյունավետության բարելավում՝ ի աջակցություն տնտեսական աճի, Նվերների հաշվառում), Եվրոպայի խորհրդի Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի (ԳՐԵԿՈ) 5-րդ փուլի գնահատումների, Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (ՏՀՀԿ) 5-րդ փուլի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետությանը ներկայացված առաջարկությունների և հանձնարարականների վրա:

Սույն միջնաժամկետ ծրագրի հիմնական թիրախներն են.

1. Օրենսդրական փոփոխությունների և ինստիտուցիոնալ նոր համակարգի ներդրում և կատարելագործում,
2. Բարեվարքության ապահովման, կոռուպցիայի կանխարգելման նպատակով հանրային իրազեկում և կրթություն,
3. Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի կարողությունների շարունակական զարգացում,
4. Կոռուպցիայի կանխարգելման հաշվետվողականության ապահովում,
5. Բարեվարքության ապահովման և կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմների թվայնացում:

Ակնկալվում է նշված թիրախների միջոցով ապահովել Եվրոպայի խորհրդի Կոռուպցիայի դեմ պայքարող պետությունների խմբի (ԳՐԵԿՈ) 5-րդ փուլի գնահատումների համապատասխանելիությունը, ինչպես նաև Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության գնահատման Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ոլորտի առնչությամբ տրված ցուցանիշների (գնահատականների) բարձրացումը:

Սույն ծրագրի իրականացման արդյունքում ակնկալվում է նվազեցնել կոռուպցիայի տարածվածությունը՝ զարգացնելով կոռուպցիայի կանխարգելման, այդ թվում՝ բարեվարքության ամրապդնման ինստիտուցիոնալ մեխանիզմները պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման, ինչպես նաև բարձրացնելով կոռուպցիայի նկատմամբ հանրային զգայունությունը: Այս վերջնարդյունքը բխում է ՄԱԿ-ի «Կայուն զարգացման 2030 օրակարգում» ներառված կայուն զարգացման նպատակների և դրանց գծով սահմանված գլոբալ ցուցանիշներից, մասնավորապես՝ նպատակ 16.5 Էապես կրճատել կոռուպցիան և կաշառակերությունը իրենց բոլոր ձևերով:

2. ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

Սույն միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող բյուջետային ծրագիրն ուղղված է Կոռուպցիայի կանխարգելման և բարեվարքության քաղաքականության, նորմատիվ իրավական և ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի զարգացմանը: Ծրագրի նպատակն է՝ նպաստել կոռուպցիայի կանխարգելման համակարգի զարգացմանը և հանրային ինստիտուտների նկատմամբ հասարակության վստահության բարձրացմանը:

Հանձնաժողովը վերահաստատում է, որ նշված գործընթացների շարունակական իրականացումն ու ներդրված համակարգի շարունակական բարելավումը կանխարգելիչ բնույթի աշխատանքներ են, որոնք թույլ կտան կոռուպցիոն սխեմաների արդյունավետությունը նվազեցնել կամ մոտեցնել նվազագույնի:

(տես ՀՀ Կառավարության 22 դեկտեմբերի 2022 թվականի N 2117 – Լ որոշմամբ սահմանված Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագիր, Արդարադատության նախարարություն, նպատակ 16 Կոռուպցիայի դեմ պայքարի ռազմավարության իրագործում, տես ՀՀ Կառավարության 13 մայիսի 2022 թվականի N 691-Լ որոշմամբ հաստատված Հանրային կառավարման բարեփոխումների ռազմավարություն, Գործողություն 3.36 Ճկուն աշխատանքային պայմանների ապահովման ընթացակարգերի ամբողջական ներդրում պիլոտի արդյունքների գնահատման հիման վրա):

Զուգահեռաբար, Հանձնաժողովը 2026-2028 թվականներին ապահովելու է բարեվարքության համակարգի տարրերի շարունակական կիրառումը:

Այս համատեքստում ապահովելու է նաև շահերի բախման, այլ սահմանափակումների, անհամատեղելիության պահանջների պահպանման վերահսկման արդյունավետ մեխանիզմների խթանումը, ինչպես նաև վարքագծի կանոնների միասնական համակարգի ներդրմանն ուղղված աշխատանքները (տես ՀՀ Կառավարության 13 մայիսի 2022 թվականի N 691-Լ որոշմամբ հաստատված Հանրային կառավարման բարեփոխումների ռազմավարություն, Գործողություն 3.16. Պետական համակարգում էթիկայի և բարեվարքության համակարգի լիարժեք ինստիտուցիոնալացում, Գործողություն 3.28. Էթիկայի և բարեվարքության մոնիտորինգի ներդրում, «DPO» Հենասյուն 3. Հանրային հատվածի կառավարման և արդյունավետության բարելավում, ԳՐԵԿՈ 5-րդ փուլի գնահատումներ):

Բարեվարքության համակարգի ամրապնդման նպատակով Հանձնաժողովն կատարելագործելու է բարեվարքության ուսումնասիրության և գնահատման համակարգը:

Ակնկալվում է բարեփոխված ինստիտուցիոնալ համակարգի արդյունավետ գործարկման համար ձևավորել կոռուպցիայի դեմ պայքարի և կանխարգելման արդյունավետ կիրառմանն անհրաժեշտ կրթական ծրագրեր դրանք ներդնել կրթության համակարգ և ապահովել հակակոռուպցիոն մասնագիտացված կրթություն: Այս նպատակի իրագործումը ևս բխում է ՀՀ կառավարության 2021-2026 թվականների ծրագրից՝ վերահաստատելով, որ (...) կառավարությունը գիտակցում է, որ կոռուպցիայի նկատմամբ անհանդուրժողականության մշակույթ պետք է ձևավորել մանկուց: Հենց այդ պատճառով կրթության բոլոր օղակներում կներառվեն հակակոռուպցիոն կրթության վերաբերյալ կրթական ծրագրեր(...):

Բացի այդ, հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների շարունակական վերապատրաստման և կարողությունների զարգացման նպատակով Հանձնաժողովը 2024 թվականից մեկնարկել է էլեկտրոնային ուսուցման հարթակի ստեղծմանն ուղղությամբ աշխատանքները: Հարթակի միջոցով դասընթացներ են նախատեսվում ոչ միայն հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների, այլև ոլորտով հետաքրքրվող ցանկացած տարիքային խմբի և մասնագիտության անձանց՝ հանրության լայն

շերտերի համար: Դասընթացների բովանդակությունը մշակվում է հակակոռուպցիոն ոլորտի միջազգային լավագույն օրինակների հիման վրա՝ թույլ տալով օգտագործողին գիտելիքներ ստանալ ոչ միայն հայաստանյան պրակտիկայի, այլև միջազգային փորձի վերաբերյալ:

Նշված արդյունքների ապահովման համար էական պայման է հանդիսանում նաև բարեվարքության ապահովման և կոռուպցիայի կանխարգելման մեխանիզմների թվայնացումը: Սա ենթադրում է գործող համակարգերը՝ հայտարարագրում, բարեվարքության ստուգում, նվերների ռեեստր և այլն, միավորել, ապահովել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրմամբ ալգորիթմիկ լուծումներ տվյալների մուտքագրման, մշակման, պահպանման և փոխանցման համար:

Թվային լուծումների ներդրմամբ և լայնատարած օգտագործման ապահովմամբ նպաստելու ենք՝ արդյունավետ կառավարմանը: Թվայնացված համակարգի հիմնական առավելություններն են՝ տվյալների ամբողջականությունը և ճշգրտությունը, թափանցիկության բարձրացումը, կանխարգելիչ մեխանիզմները: Միասնական համակարգը կնվազեցնի սխալների հավանականությունը և կբարձրացնի տվյալների որակը՝ ապահովելով ավտոմատացված ստուգումներ և խաչաձև վերահսկողություն: Ավտոմատացված գործիքակազմի միջոցով կրճատվում են վարչարարության ժամկետները և ռեսուրսները՝ ապահովելով արագ արձագանք և որոշումների կայացում: Համակարգը ավտոմատ կերպով կստուգի տվյալների ամբողջականությունը, կիրականացնեն խաչաձև ստուգումներ և կազդարարեն հնարավոր անճշտությունների մասին տարրերով, որոնք կօգնեն հայտնաբերել և կանխել հնարավոր խախտումները՝ նախքան դրանց իրականացումը:

Ժամանակակից տեխնոլոգիաների՝ տվյալների մեծածավալ վերլուծության ներդրումը կարող է էապես բարձրացնել որոշումների կայացման ավտոմատացում:

Թվայնացումը կնպաստի պետական կառավարման համակարգում վստահության բարձրացմանը, կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցմանը և պետական ծառայության որակի բարելավմանը՝ դառնալով բարեվարքության ինստիտուցիոնալ մշակույթի ձևավորման հիմնաքար:

Կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման համակարգի ներդրման նպատակով Հանձնաժողովը 2024 թվականին մշակել է «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծը, որի ընդունման արդյունքում ակնկալվում է ապահովել միասնական կառուցակարգերի և մեթոդաբանության հիման վրա կոռուպցիոն ռիսկերի կառավարման համակարգի ներդրումը՝ Հանձնաժողովին համապատասխան գործառույթների և լիազորությունների վերապահման միջոցով: Համակարգի

ներդրումը հնարավորություն կտա տարիներ շարունակ կոռուպցիայի դեմ պայքարին ուղղված գործողություններն ուղղել ոչ միայն կոռուպցիայի դրսևորումներին, այլև դրանց առաջացման խորքային պատճառներին: Նախագծով առաջարկվում է Հանձնաժողովին վերապահել հանրային իշխանության մարմիններում, պետական և համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություններում, պետության կողմից հիմնադրված հիմնադրամներում, 50 և ավելի տոկոս Հայաստանի Հանրապետության և համայնքի մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպություններում կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման և կառավարման միասնականության ապահովման, իրավասու մարմիններ առաջարկությունների ներկայացման գործառույթները՝ հետևյալ լիազորությունների սահմանմամբ.

1. Կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման և կառավարման մեթոդաբանության մշակում և հաստատում.

2. Մասնագիտական խորհրդատվության և մեթոդական աջակցության տրամադրում՝ մարմինների և կազմակերպությունների կողմից կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման, հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրերի մշակման գործընթացում:

Նախագծի ընդունման պարագայում նախատեսվում է իրականացնել կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատումներ ՏՀԶԿ-ի կողմից նշված՝ առնվազն 5 ամենախոշոր պետական մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպություններում, որի արդյունքների հիման վրա 2026 թվականին պետք է հաստատվեն նշված ընկերությունների հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրերը (ՀՀ 2023-2026 թթ. հակակոռուպցիոն ռազմավարություն, գործողություն 4.3): Համակարգի արդյունավետ ներդրումը հնարավորություն կտա 2026-2028 թվականներին իրականացնել կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատումներ ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված շրջանակի մարմիններում, կազմակերպություններում և ոլորտներում:

Այս վերջնարդյունքը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության ծրագրի նպատակների հետ, մասնավորապես՝ (...) Վարչական կոռուպցիայի հաղթահարման գործում Կառավարությունը կարևորում է ռիսկերի և կարիքների վրա հիմնված քաղաքականության մշակումը: Ըստ այդմ՝ Կառավարությունը մտադիր է պետական և տեղական մակարդակում իրականացնել կոռուպցիոն ռիսկերի համապարփակ գնահատում և դրա հիման վրա մշակել միջոցառումների ծրագրեր (...):

3. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

3.1. Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորություններ և բազային բյուջեի գնահատում

Սույն միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող բյուջետային ծրագիրն ուղղված է՝ Կոռուպցիայի կանխարգելման և բարեվարքության քաղաքականության, նորմատիվ իրավական և ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի զարգացմանը: Ծրագրի նպատակն է՝ նպաստել կոռուպցիայի կանխարգելման համակարգի զարգացմանը և հանրային ինստիտուտների նկատմամբ հասարակության վստահության բարձրացմանը: Ծրագրի շրջանակներում սահմանվել են հետևյալ միջոցառումները.

1. Կոռուպցիայի կանխարգելում և բարեվարքության համակարգի զարգացում,
2. Կոռուպցիայի դեմ պայքարին առնչվող հարցերով կրթական և հանրային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերի մշակման և միջոցառումների իրականացման աշխատանքներ:

3.2. Նոր նախաձեռնություններ

Սույն փաստաթղթի իմաստով նոր նախաձեռնություններ են համարվում այն ծախսային առաջարկները, որոնք վերաբերվում են գոյություն ունեցող («ՀՀ 2025թ. պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով հաստատված) ծախսային պարտավորությունների գծով ծրագրերի/միջոցառումների (օրինակ՝ ծառայությունների, տրանսֆերտների) շրջանակի և/կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնմանը՝ այսինքն, երբ հաստատված ծառայությունների շրջանակից դուրս առաջարկվում է մատուցել նոր ծառայություններ և/կամ հաստատված ծառայությունները տարածել շահառուների նոր խմբերի վրա: Նոր նախաձեռնություններն ըստ էության ենթադրում են գոյություն ունեցող պարտավորությունների հիմքում դրված օրենսդրության կամ քաղաքականությունների փոփոխություն:

Նոր նախաձեռնություններն ըստ քաղաքականության փոփոխության բնույթի դասակարգվում են երկու խմբերում.

ա/ **Գոյություն ունեցող պարտավորությունների ընդլայնում** են համարվում այն նոր նախաձեռնությունները, որոնք ենթադրում են գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով շահառուների շրջանակի ընդլայնում: Այսինքն, այս դեպքում առաջարկվում է գոյություն ունեցող միջոցառումները (ծառայություններ, տրանսֆերտներ և այլն) տարածել շահառուների նոր խմբերի վրա: Գոյություն ունեցող պարտավորությունների ընդլայնումները, բյուջետային դասակարգումների տեսանկյունից, որպես կանոն դիտարկվում են որպես գոյություն ունեցող միջոցառումներում կատարվող

փոփոխություններ, սակայն առանձին դեպքերում դրանք կարող են ներկայացվել նաև որպես ամբողջությամբ նոր (մինչ այդ գոյություն չունեցող) միջոցառումներ:

Հայտատու մարմինների կողմից ներկայացվող այն առաջարկները, որոնք իրենց մեջ պարունակում են բազային բյուջեի նկատմամբ ծախսերի այնպիսի աճ, որոնք պայմանավորված չեն Հայտատուից անկախ գնային և ոչ գնային գործոնների փոփոխությամբ, սահմանված չեն նորմատիվ իրավական ակտով, այլ պարզապես **ենթադրում են ծախսային տարրի մեծության փոփոխության հայեցողական առաջարկ (օրինակ՝ գործող հաստիքների թվաքանակի ավելացում կամ աշխատավարձերի բարձրացում, որը պայմանավորված չի վերջինիս բնականոն աճով), պետք է ներկայացվեն որպես նոր նախաձեռնություններ (գործող միջոցառման ընդլայնման առաջարկ), քանի որ այս պարագայում ըստ էության առաջարկվում է վերանայել ծախսային քաղաքականության շուրջ արդեն իսկ կայացված որոշումները:**

բ/ **Նոր ծառայություններ** են համարվում այն նոր նախաձեռնությունները, որոնք ենթադրում են գոյություն ունեցող պարտավորություններից դուրս ամբողջությամբ նոր միջոցառումների (ծառայություններ, տրանսֆերտներ և այլ) իրականացում: Նոր ծառայությունները, բյուջետային դասակարգումների տեսանկյունից, որպես կանոն դիտարկվում են որպես ամբողջությամբ նոր (մինչ այդ գոյություն չունեցող), առանձին միջոցառումներ:

Վերոհիշյալ երկու խմբերում դասվող յուրաքանչյուր նոր նախաձեռնության մասով անհրաժեշտ է համառոտ նկարագրել ծախսային նոր նախաձեռնությունները և ինչպես են դրանք նպաստելու պետական մարմնի առաքելության, ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է նկարագրել նոր նախաձեռնություններից բխող ծրագրերից/միջոցառումներից յուրաքանչյուրի գծով նպատակները և թիրախային վերջնական արդյունքները և թե ինչպես են դրանք նպաստելու ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված կոնկրետ նպատակների և քաղաքականության թիրախների ապահովմանը:

Այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունն առնչվում է միջուկային (խաչվող) առանձին քաղաքականությունների նպատակների հետ, ինչպիսիք են (i) գենդերային քաղաքականությունը և (ii) կլիմայի փոփոխության մեղմմանն և հարմարվողականությանն ուղղված ծրագրերը, և ԼՂ բռնի տեղահանվածներին աջակցության ծրագրերը, անհրաժեշտ է նկարագրել, թե նոր նախաձեռնության շրջանակներում իրականացվող միջոցառումն ինչպես է նպաստելու համապատասխան քաղաքականության նպատակ(ներ)ի իրագործմանը: Դրանք այն քաղաքականություններն են, որոնց արդյունքներն ու դրանց շրջանակներում իրականացվող միջոցառումներն առնչվում են մեկից ավելի ոլորտների, նպատակների և գերատեսչությունների հետ և առկա ծրագրային կառուցվածքը հնարավորություն չի տալիս արդյունավետ կերպով առանձնացնել այդ քաղաքականություններին ուղղված ծախսերը:

Գոյություն ունեցող պարտավորությունների ընդլայնման պարագայում ծախսակազմման/ծախսերի հաշվարկման նպատակով կարող են կիրառվել գոյություն

ունեցող համապատասխան պարտավորության ծախսերի հաշվարկման նպատակով կիրառվող ծախսակազմման ձևաչափերը:

Անհրաժեշտ է բացատրել, թե նոր նախաձեռնությունների իրականացումը ինչ նոր բյուջետային ծրագիր (ծրագրեր) և միջոցառումներ կպահանջի կամ գոյություն ունեցող ծառայությունների գծով ինչ նոր շահառուների խմբեր կընդգրկի: Պետք է նկարագրել նաև, թե ինչպես են դրանք նպաստելու պետական մարմնի առաքելության և ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը (կատարել հղումներ համապատասխան փաստաթղթերին): Եթե նոր նախաձեռնությունները պայմանավորված են օրենսդրության փոփոխությամբ կամ ռազմավարական և քաղաքական որոշումներով, ապա անհրաժեշտ է հղում կատարել համապատասխան փաստաթղթերին (դրույթներին):

Այն դեպքերում, երբ նախատեսվում է նոր ծրագրի իրականացում (այլ ոչ թե գոյություն ունեցող ծրագրերի ընդլայնում), ապա անհրաժեշտ է մանրամասն շարադրել այն ենթադրությունները, որոնք հիմնավորում են ԿՎԿՎ որոշումը:

Եթե նախատեսվում է նոր նախաձեռնություն գործող պարտավորությունների դադարեցման կամ կրճատման հաշվին, սակայն պահանջվում է համապատասխան նոր իրավական հիմքերի ստեղծում և չի կարող կատարվել միայն պետական մարմնին գործող օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության շրջանակներում իրականացվող ներքին ընթացակարգերի միջոցով, ապա անհրաժեշտ է ներկայացնել համապատասխան բացատրություններ և հիմնավորումներ:

Նոր նախաձեռնություններից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը պետք է ներկայացնել առանձին տեսքով՝ սույն ցուցումներին կից՝ Հավելված 2-ի Ձևաչափ 2-ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան (յուրաքանչյուր նոր նախաձեռնության համար անհրաժեշտ է կրկնօրինակել Հավելված 2-ի Ձևաչափ 2-ը):

Նոր նախաձեռնությունների (ներառյալ այլընտրանքների) գծով ծախսակազմումներն անհրաժեշտ է իրականացնել սույն ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Բյուջետային ծրագրերի ծախսակազմման ընդհանուր ուղեցույցներին» համապատասխան: Մասնավորապես ծախսակազմումն իրականացնելիս անհրաժեշտ է հստակ ներկայացնել համապատասխան այլընտրանքներից յուրաքանչյուրի գծով ծախսերի օբյեկտները, առնչվող ծախսերն ու դրանց դասակարգումները և ծախսերի վերգրման համար կիրառվող մոտեցումները: Ծախսակազմման փաստաթղթերը/Ֆայլերը պետք է հանդիսանան հայտի բաղկացուցիչ մասը և հայտի հետ միասին սահմանված կարգով ներկայացվեն ՀՀ ՖՆ:

Այն դեպքերում, երբ նոր նախաձեռնությունների գծով ենթադրվում է ծառայությունների կամ շահառուների փոքր շրջանակի համար փորձնական ծրագրերի իրականացում, ապա հայտում անհրաժեշտ է կատարել նշում այդ մասին:

Նոր նախաձեռնությունների գծով ծախսերի վերաբերյալ անհրաժեշտ է ներկայացնել ամփոփ տեղեկատվություն սույն ցուցումների Հավելված 2-ի Ձևաչափ 1 –ում ներկայացված աղյուսակին համապատասխան: Հավելված 2-ի Ձևաչափ 2 -ում ներկայացված նոր նախաձեռնությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ներկայացնել ըստ դրանց ֆինանսավորման առաջնահերթությունների:

Ծրագրերի/միջոցառումների գծով ամփոփ ծախսերն ըստ բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական և գործառնական դասակարգումների մանրամասների անհրաժեշտ է ներկայացնել՝ սույն ցուցումներին կից՝ Հավելված 4-ի ձևաչափերին համապատասխան 2026 թվականի (ներառյալ՝ 2027 և 2028 թվականների) բյուջետային հայտի ներկայացման փուլում՝ ՄԺԾԾ հաստատումից հետո՝ մինչև 2025 թվականի հուլիսի 1-ը: Նոր նախաձեռնությունների համար նշված ձևաչափերն օգտագործելիս դրանցում չպետք է ներառվեն գոյություն ունեցող ծրագրերի/միջոցառումների (ծախսային պարտավորությունների) գծով ծախսերը:

Անհրաժեշտ է թվարկել նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման հավանական այլընտրանքային աղբյուրները՝ այլ աղբյուրներ կամ խնայողություններ այլ ծրագրերից: Ֆինանսավորման այլ հավանական աղբյուրի առկայության կամ այլ ծրագրերում խնայողություններ ակնկալելու դեպքում, այդ տեղեկավորությունն անհրաժեշտ է ներկայացնել առանձին աղյուսակում՝ սույն ցուցումներին կից Հավելված 2-ի Ձևաչափ 2 - ում:

Կապիտալ ծախսերի գծով նոր նախաձեռնություններ են հանդիսանում այն ծախսային առաջարկները, որոնք ներառված չեն գոյություն ունեցող պարտավորություններում: Օրինակ, եթե բազային կամ դրան նախորդող տարիներին միջոցներ են նախատեսվել որևէ կապիտալ միջոցառման նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի մշակման համար և ՄԺԾԾ/բյուջետային հայտի ներկայացման պահին առկա են համապատասխան նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը և վերջիններիս գծով դրական փորձագիտական եզրակացությունները, սակայն բուն շինարարական աշխատանքների ծախսերի ֆինանսավորման համար բազային բյուջեում/գոյություն ունեցող պարտավորություններում գումարներ նախատեսված չեն, ապա համապատասխան շինարարական աշխատանքների ֆինանսավորման գծով ծախսային առաջարկներն հայտում պետք է ներկայացվեն որպես նոր նախաձեռնություններ:

Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ արտաքին աղբյուրների հաշվին իրականացվող վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի գծով նոր նախաձեռնությունները այլ հավասար պայմաններում ՄԺԾԾ փաստաթղթում չեն կարող են ներառվել (հետևաբար, ՄԺԾԾ հայտում չպետք է ներկայացվեն) առանց այդ ծրագրերի գծով դոնորների հետ սկսված բանակցությունները և ձեռք բերված պայմանավորվածությունները հավաստող տեղեկավորության առկայության, իսկ 2026 թվականի պետական բյուջեում այդ ծրագրերն այլ հավասար պայմաններում կարող ներառվել բացառապես ստորագրված վարկային կամ դրամաշնորհային համաձայնագրերի առկայության պայմաններում:

3.3. Պարտադիր և հայեցողական ծախսերը

1181- Կոռուպցիայի կանխարգելման համակարգի զարգացման ապահովում

1) Պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումներ

Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող միջոցառումներից պարտադիր ծախսերին դասվող է համարվում 11001 - Կոռուպցիայի կանխարգելում և բարեվարքության համակարգի զարգացում միջոցառումը:

2) Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումներ

Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող 11002-Կոռուպցիայի դեմ պայքարին առնչվող հարցերով կրթական և հանրային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերի մշակման և միջոցառումների իրականացման աշխատանքները համարվում են հայեցողական ոչ շարունակական ծախսեր:

Անկալվում է բարեփոխված ինստիտուցիոնալ համակարգի արդյունավետ գործարկման համար ձևավորել կոռուպցիայի դեմ պայքարի և կանխարգելման արդյունավետ կիրառմանն անհրաժեշտ կրթական ծրագրեր, դրանք ներդնել կրթության համակարգ և ապահովել հակակոռուպցիոն մասնագիտացված կրթություն: Արդեն գործող էլեկտրոնային ուսուցման հարթակում նոր ծրագրերի մշակումը՝ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների շարունակական վերապատրաստման և կարողությունների զարգացման նպատակով:

Որպես ՀՀ Կառավարության 2021-2026 թվականների հանձնառության ապահովում՝ շարունակվելու է Հանձնաժողովին աջակցությունն իր գործառույթներն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով՝ օրենսդրության զարգացման, անհրաժեշտ գործիքակազմի և նյութատեխնիկական պահանջների բավարարման, կարողությունների զարգացման միջոցով:

3.4 Ծախսերի այլընտրանքային սցենարները

Այլընտրանքային սցենարները ներկայացված են Հավելված 17-ում:

4. ՈՉ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ՍՊԱՍՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ

Վերաբերելի չէ

5. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ և ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Հանձնաժողովի կողմից Կոռուպցիայի դեմ պայքարին առնչվող հարցերով կրթական և հանրային իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերի մշակման և միջոցառումների իրականացման աշխատանքները նպաստելու են մարզերում իրազեկվածության բարձրացմանը: Հանձնաժողովը մշտապես կարևորել է հակակոռուպցիոն կրթական ծրագրեր իրականացնելիս ԶԼՄ և ՔՀԿ ներկայացուցիչների, մանկավարժների և դպրոցահասակ երեխաներ ունեցող ծնողների դերը, այդ իսկ պատճառով՝ վերջիններս ընտրվել են որպես թիրախային խումբ՝ Երևանում և ՀՀ մարզերում իրականացվող իրազեկման հանդիպումներ իրականացնելիս:

ՀՀ կառավարության 2023 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N 1871-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ 2023-2026 թվականների հակակոռուպցիոն ռազմավարությամբ՝ որպես ռազմավարական 3-րդ նպատակ սահմանված է հակակոռուպցիոն

կրթության և հանրային իրազեկման կառուցակարգերի կատարելագործումը, ըստ որի՝ Հակակոռուպցիոն կրթության և իրազեկման ուղղությամբ պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումները պետք է ուղղված լինեն նրան, որ հասարակության յուրաքանչյուր անդամ ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն նպաստի իրավունքի գերակայության սկզբունքի հետևողական կենսագործմանը:

6. ՄԻՋՈՒՆՈՒՄՆԵՐԻ (ԽԱԶՎՈՂ) ԲՆՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Վերաբերելի չէ

7. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ՝ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ ՍՏԱՑՎՈՂ ՎԱՐԿԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Վերաբերելի չէ

8. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ներկայացնել 2026-2028թթ. ժամանակահատվածի համար պետական մարմնի պատասխանատվության ներքո գտնվող բնագավառ(ներ)ի գծով ֆինանսական պահանջների վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվությունը (ներառյալ գոյություն ունեցող պարտավորությունները և նոր նախաձեռնությունները)՝ սույն ցուցումներին կից՝ Հավելված 8 –ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

9. ՀԱՅՏԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՌԻՍԿԵՐԸ

Ռիսկերի վերլուծությունը ներկայացված է Հավելված 10–ում:

10. ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ /ԱՆՁՆԱԳԻՐ/

2026 թվականի բյուջետային հայտի տրամադրման փուլում ներկայացնել Բյուջետային ծրագրերի նկարագրերը /անձնագրերը/ Հավելված 13-ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան :

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ